

ПОЗИЦІЯ

ПРАВА ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

№ 13, • 28 вересня 2017 р.

Спецвипуск

ТЕМА НОМЕРА: ОСОБЛИВА МІСІЯ

Пережить или об особой миссии переселенцев

Три года назад я прибыла в Киев в состоянии трех «Сильно». Сильно беременной, сильно потерянной и сильно подавленной. Переступив порог дома, который мы сняли, не глядя, на месяц — доносить, родить и подрастить, я чувствовала только усталость и отупение.

Хотелось спать. Уснуть — надолго. И вместе с тем я понимала — после пробуждения ничего не изменится. События, стремительно набравшие обороты в наших жизнях, были вовсе не страшным сном, а самой, что ни на есть, реальной реальностью...

Я знала, что проснусь в чужом доме, в чужой постели, застеленной чужим бельем в нелепых синих розах. Поплечусь в чужую кухню, придерживая живущий отдельной жизнью большой живот. Выпью чай из чужой кружки, на которой выведено «Татьяна».

Проживая изо дня в день «свое — не свое» утро, я отлично понимала, что нахожусь в чужом пространстве на правах временного жильца. Но не понимала, что моя упорядоченная жизнь — стихийно продолжается... Для меня она зависла в режиме — переждать...

Как и большинство моих земляков, первое время я пребывала в спасительной иллюзии «скоровернемся». Не веря в происходящее, «не приходя в сознание...». Я отгоняла от себя любые мысли о том, что делать, если... Легче было не думать. И верить.

Верить, что скоро все закончится, и мы сможем вернуться домой. Ну в самом деле — двадцать первый век на дворе! Какая война? Неужели будут стрелять — в огромном городе? Разве так может быть??? Мы жили... «временной» жизнью с оглядкой на ту, утраченную.

Легкомысленно покупая вроде бы нужные вещи, я бездумно тратила деньги, но очень трепетно выбирала — все купленное идеально подходило к интерьеру оставленного дома. Или наоборот — «экономила» — не покупала самое необходимое — в Донецке это было...

Однажды, лет двадцать назад, я попала в аварию — в рейсовый автобус на полном ходу въехал «Мерседес». Со своего сиденья я пролетела метра два вперед, к кабине водителя. Очнувшись, обнаружила, что сижу на грязном полу с разбитыми коленями...

Собравшись с силами, я встала и, шатаясь, вышла из автобуса. После нескольких неуверенных шагов в сторону телефона-автомата, стоявшего поблизости (мобильного у меня не было), я поняла, что лучше вернуться — идти не получалось.

На покинутое место, я вползла уже на четвереньках из-за нарастающей боли в ноге. Приехавшая на место аварии «скорая» доставила меня в больницу. Там и выяснилось, что я «ходила» звонить с переломом ступни и сотрясением мозга...

Не думаю, что сильно ошибусь, если стану утверждать, что первое время многие из нас, уехавшие «дней на десять» в отпуск, были в похожем состоянии. Как после внезапной аварии мы, «поломанные», с «сотрясением» бегали в горячке, не понимая, не чувствуя боли...

Пытаясь втиснуть свои тела в новые обстоятельства жизни, мы таскали их по чужим улицам и проспектам, усаживали на лавочки, кормили... Сохраняли их жизнеспособность. Но не могли втиснуть в новые рамки свои души...

Души наши, израненные, тоскующие бродили, в большинстве своем, за восемьсот километров от Киева. Да и мыслями долгое время мы оставались в родном городе, каждый час прочитывая неутешительные сводки новостей...

Вокруг кипела и бурлила жизнь, но жизнь — не моя. Я была лишь наблюдателем. Мне было странно видеть счастливых улыбающихся людей, когда на мой дом, мой город обрушилась беда. Как на музейные экспонаты про прошлую спокойную жизнь я смотрела на людей, удобно и расслабленно расположившихся на газонах...

Во мне плескалась спасительная пустота — мудрая природа отключила другие чувства. Сработал механизм защиты...

Это потом, спустя время, я поняла, что вместо переждать надо ПЕРЕЖИТЬ. Пережить свое горе — потерю малой родины, дома, друзей. Признать и понять, что прошлая жизнь разлетелась вдребезги, а ее небольшие фрагменты теперь умещаются в одном чемодане...

Меня «вытаскивала» в реальность мысль о том, что надо организовать пространство для появления и жизни младенца. Приходилось шевелиться — собирать по знакомым «приданное», искать, где отметить день рождения старшей, где родить младшую...

Начав по песчинке в аварийном режиме выстраивать другую жизнь, я и мысли не допускала, что эта жизнь — настоящая...

Хорошо помню тот день, когда меня накрыло «осознание» — дошла непоправимость случившегося, и... пришла боль. Весной 2015-го, одним из последних автобусов «Шериф-тура», нам передали пару посылок. В одной — вещи, в другой — наполненный школьными принадлежностями новехонький ранец, который я приготовила еще в Донецке. Мы не отдали дочку в первый класс осенью 2014-го, верили — «скоровернемся», и она пойдет в школу дома.

Сумку с ранцем не нашли после разгрузки. «Опять с нуля собирать ребенка!», — расстроилась я. Звонила перевозчику, умоляла, настаивала, просила помочь. «Нет посылки с этим номером! Приезжайте — поищите сами!», — они пошли мне навстречу...

Все полки и пол на складе были буквально завалены вещами. Многие из них, видимо, были собраны уже на скорую руку — в клетчатые «баулы», выдавшие виды сумки, даже мусорные пакеты — неважно в чем, лишь бы «приехало» необходимое. Из расстегнутых молний «выглядывали» кастрюли, электрочайники, воинственно торчали ручки от сковородок. Я долго не могла отвести взгляда от кукольной руки, будто протянутой ко мне из порванного пакета...

Перешагивая через сумки, баулы, свертки, пакеты я вдруг подумала, что переступаю через аккуратно пронумерованные и упакованные осколки жизней своих земляков, пытаюсь отыскать в этом океане разбитых ломаных жизней и свой кусочек...

Именно вид этих простых домашних вещей, сиротливо-небрежно лежащих прямо на полу «накрыл» меня больше, чем фото того, что осталось от Донецкого аэропорта... Больше, чем известия о жертвах и разрушениях. Больше, чем страшные сводки по моему району...

Свой пакет в тот день я так и не нашла. Но вернулась домой — раненной. И впервые позволила себе плакать навзрыд, не сдерживая слез, и чувствуя боль... Я разрешила себе ГОРЕВАТЬ. Я была живой, и у меня было горе — прошлая жизнь разлетелась вдребезги...

Нагоревавшись вдоволь, я поняла, что ничего больше не остается, кроме как... жить дальше. Только уже с учетом и принятием того, что случилось. Я больше не была под наркозом «скоровернемся». И перестала покупать вещи в наш донецкий дом.

Что спасало в этой новой реальности? Земляки. Экскурсии. Знакомства. Встречи. Поддержка. Рассказы том, как другие выживали. Понимание — что нас много... Донецких-киевских теребили свои же: «Эй, ау! Экскурсия для детей на «Рошен». Мастер-классы для взрослых. Психологическая игра, лекции, зоопарк». Как Федя из «Операции Ы» — я торопливо делала шаг вперед на любое предложение.

Девчонки из Гуманитарного штаба затеяли концерт и ярмарку. Собранные деньги — для отделения детской онкогематологии Киева. На ярмарке наши продавали вкусняшки собственного приготовления. В концерте принимали участие дети переселенцев. Впервые на большой сцене пела моя дочь... Потом будет еще много встреч и концертов. Но эти первые, наполненные живым участием и острой болью, буду помнить всегда...

Могла ли я представить несколько лет назад, что именно Киев подарит мне возможность познакомиться со столькими земляками, что я ни в жизнь не перезнакомилась бы с ними в Донецке? Что именно Киев подарит мне возможность узнать лучших из лучших? Киев изменил нас, сплотил и закалил. Он сделал крепкими и выносливыми наших детей, научив их справляться с трудностями, быть самостоятельными.

Недавно я встретила методиста из университета, куда в 2014-ом при счастливом стечении обстоятельств перевелся учиться мой сын:

— Знаете, я по-особому отношусь к тем детям, что приехали тогда учиться из-под обстрелов, — с гордостью в голосе сказала она. Они взрослые совсем. Целеустремленные. Сильные. И очень отличаются от своих киевских сверстников, которые избежали потрясений. За вашими детьми — будущее! — торжественно завершила методист.

Мне казалось, что постепенно, по мере ее рассказа, я становлюсь выше и шире в плечах. Наши дети поднялись после удара и идут рядом с нами. А мы... чаще и охотнее киевлян рожаем новых.

Самое страшное проклятие у китайцев — чтоб твои дети жили в эпоху перемен. Но вот парадокс — в жернова перемен попали не только мы. Переменами охвачена вся страна. И именно мы, жители неблагополучного региона, нашли в переменах смысл и конструктив.

Мы не стали жертвами. Пережили потерю — малой родины, дома, бизнеса, крушение жизни и... не погибли. Оказались больше и сильнее всех, свалившихся на нас обстоятельств. Сильнее страха, боли и неизвестности.

Мы живем дальше. И даже научились быть счастливыми и благодарными. Мы выросли духовно и окрепли. Те же продуманные китайцы слово кризис составили из двух иероглифов: один означает «опасность», а другой представляет собой «возможность». Пройдя полную перезагрузку, переоценку и переформатирование своих жизней, мы стали — практически новой формацией людей. Людей, адаптированных к любым жизненным обстоятельствам.

Смею думать, что у Господа Бога в отношении нас — большие планы. Мы не в изгнании. Нет. Мы — в послании.

Светлана Проскурня, переселенка из Донецка, «Донецкие новости»

«Вони щось ділять, але забувають, що тут живуть люди»

Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини підготувало Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні 16 травня — 15 серпня 2017 року.

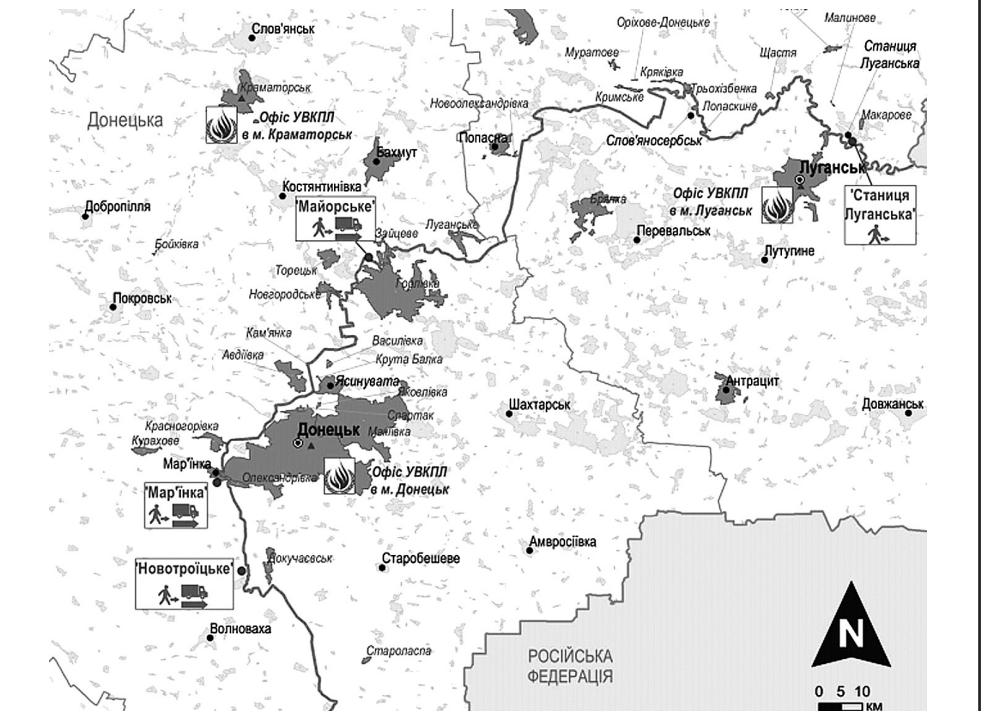
Пропонуємо читачам скорочене резюме даного документу:

«Ми бачимо лише політичні амбіції з обох сторін.
Вони щось ділять, але забувають, що тут живуть люди».

(Мешканець села поблизу лінії зіткнення)

- Дев'ятнадцята доповідь Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ) щодо ситуації з правами людини в Україні, підготовлена за результатами роботи Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні (ММПЛУ), охоплює період з 16 травня до 15 серпня 2017 року.
- Висновки цієї доповіді, ґрунтуються на даних, отриманих ММПЛУ під час 293 детальних інтерв'ю зі свідками та жертвами порушень прав людини, а також під час візитів до населених пунктів, розташованих як на контрольованій Урядом території, так і на території, контрольованій озброєними групами. ММПЛУ також в окремих задокументованих справах вжило 264 індивідуальні заходи реагування, спрямовані на захист прав людини, зокрема, спостереження за судовими процесами, візитів до місць тримання під вартою, передання справ до державних установ, організацій, що надають гуманітарну допомогу, і неурядових організацій (НУО), а також співпраці з правозахисними механізмами ООН.
- Протягом літа четвертого року конфлікту бойові дії на сході України відбувалися не прогнозовано та з мінливою інтенсивністю, ставлячи під загрозу життя людей, завдаючи шкоди майну та загрожуючи навколишньому середовищу. Сторони продовжували часто застосовувати важке озброєння, зокрема, зброю вибухової дії з широким радіусом ураження або зброю, використання якої призводить до ураження значної площі численними снарядами, у тому числі в населених районах і районах де розташовані життєво важливі об'єкти цивільної інфраструктури, всупереч їх зобов'язанням за Мінськими домовленостями відвести таку зброю від лінії зіткнення. Від початку конфлікту ситуація загострювалася присутністю іноземних бойовиків, а також постачанням боєприпасів і важкого озброєння, як повідомлялося, з Російської Федерації. УВКПЛ продовжує закликати всі сторони конфлікту до негайного припинення вогню та виконання всіх інших зобов'язань, які вони взяли на себе за Мінськими домовленостями, у тому числі відведення заборонених видів озброєнь та розведення збройних формувань і важких озброєнь.
- У період з 16 травня до 15 серпня 2017 року УВКПЛ задокументувало 161 жертв збройного конфлікту серед цивільного населення: 26 осіб загинули та 135 осіб були поранені (трохи більше половини з усіх випадків були спричинені обстрілами). У період з травня до червня загальна місячна кількість жертв серед цивільного населення знизилася, ця тенденція продовжилася і у період з червня до липня. Частково це може бути пов'язано з так званим «врожайним перемир'ям», що розпочалося 24 червня. Тим не менш, ймовірність раптової ескалації бойових дій, включаючи ймовірність обстрілів, продовжувала ставити під загрозу особисту безпеку людей та завдавати психологічних травм.
- З обох боків від лінії зіткнення сторони продовжували розміщувати військові цілі поблизу цивільних об'єктів та об'єктів інфраструктури, необхідних для виживання цивільного населення, що, своєю чергою, суттєво підвищувало ризики обстрілів таких об'єктів. В наслідок обстрілів були пошкоджені лікарні та школи, а також інші об'єкти інфраструктури, що призводило до перебоїв у постачанні води, електроенергії та газу.
- УВКПЛ зафіксувало випадки позасудових страт, насильницьких зникнень, тримання під вартою без зв'язку із зовнішнім світом, свавільного позбавлення волі, катувань, жорстокого поводження та сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Більшість з таких випадків сталися до початку звітного періоду, але були задокументовані лише нещодавно. Водночас, протягом звітного періоду мали місце випадки насильницьких зникнень та утримання осіб під вартою без зв'язку із зовнішнім світом на території, контрольованій озброєними групами.
- На підконтрольній Уряду території, органи державної влади продовжували співпрацювати із УВКПЛ та надавати вільний доступ до офіційних місць тримання під вартою, що дозволило провести конфіденційні інтерв'ю, відповідно до міжнародних стандартів, з особами, чії справи пов'язані з конфліктом.
- Водночас, незважаючи на численні запити УВКПЛ, самопроголошена «Донецька народна республіка» і самопроголошена «Луганська народна республіка», як і раніше, не надавали доступу до ув'язнених і місць тримання під вартою, що породжує серйозні занепокоєння стосовно умов тримання під вартою, зокрема, можливих порушень прав людини, таких як катування і жорстоке поводження.
- Тим не менш, УВКПЛ з обох боків від лінії зіткнення змогла задокументувати практики катувань, жорстокого поводження та сексуального насильства, у тому числі щодо осіб, які були затримані і перебували під вартою у зв'язку з конфліктом. Часто до поді-

бних практик вдавалися задля отримання зізнань. УВКПЛ також задокументувало нову тенденцію, пов'язану із тим, що правоохоронні органи тримають під вартою за звинуваченнями у тероризмі осіб, які провадять господарську діяльність та сплачують «податки» на території, контрольованій озброєними групами.

- Систематична відсутність відповідальності за порушення і зловживання правами людини спричинила до поширення почуття і стану безкарності. Наприклад, жодного суттєвого прогресу не було досягнуто у притягненні до відповідальності осіб, винних у вбивствах протестувальників на Майдані у 2014 році та у насильстві 2 травня 2014 року в Одесі.
- Органи державної влади України не проводили ефективних розслідувань порушень прав людини, скоєних військовослужбовцями Збройних Сил України або представниками сил безпеки. Водночас, стосовно членів озброєних груп розпочалися кримінальні провадження за конкретні порушення прав людини (такі, як незаконне затримання і тримання під вартою осіб, катування та жорстоке поводження), а не просто за загальні звинувачення у тероризмі.
- Надійні свідчення від осіб, що були затримані і перебували під вартою у паралельних структурах «здійснення правосуддя» та території, контрольованій озброєними групами, вказують на відсутність гарантій та захисту, що призводить до порушень прав людини.
- Від обмежень свободи пересування постраждала рекордна кількість людей — у період з травня до липня щомісячно фіксувалося більше одного мільйона випадків індивідуальних перетинів лінії зіткнення. Незважаючи на збільшення робочих годин на всіх контрольних пунктах в'їзду-виїзду (КППВ) й надалі фіксувалися довгі черги. Цивільні особи, а особливо люди похилого віку, люди з інвалідністю, та люди, що належать до інших уразливих груп, були змушені протягом тривалого часу перебувати в спеку на відкритому повітрі без доступу до належних санітарних умов, та в умовах, що принижували людську гідність і наражали їх на серйозні безпекові ризики, пов'язані із частими обстрілами, наявністю поблизу блокпостів мін, вибухонебезпечних пережитків війни та снарядів, що не розірвалися. Додаткові заходи з контролю на «внутрішніх» блокпостах Національної поліції України, запроваджені щодо людей, які проживають на підконтрольній озброєним групам території, ще більше обмежують свободу пересування...
- Соціально-економічна ситуація на сході України продовжувала погіршуватися, у зв'язку із труднощами, пов'язаними із веденням бойових дій, запровадженням заходів, що перешкоджають економічному розвитку, а також зростанням рівнів бідності та безробіття. Постачання води та електроенергії для населення відбувалося із суттєвими перебоями з одного боку через часті обстріли об'єктів водопостачання у Донецькій області, а з іншого через дефіцит фінансових ресурсів у компанії, що постачає електроенергію у Луганській області. Це негативно вплинуло на дотримання права на достатній життєвий рівень. УВКПЛ також занепокоєне ризиками для здоров'я населення і можливими ризиками для навколишнього середовища, що пов'язані як безпосередньо із веденням бойових дій, так і з їх наслідками.

«Захист прав вимушених переселенців»

Под Харьковом переселенец-участник АТО добился постановления на квартирную очередь

Чиновники отказывали из-за отсутствия регистрации. Житель Харьковской области, который переехал с неподконтрольной территории, а также воевал в АТО, добился постановления на квартирную очередь. Об этом рассказали в Чугуевской правозащитной группе, юристы которой помогли отстоять предусмотренные законом права в суде.

Как пояснили юристы, у жителя Чугуева нет регистрации, потому ему отказали в постановке на квартирный учет. Однако он состоит на учете как внутреннее перемещенное лицо, а как участник боевых действий в соответствии со статьей 12 Закона Украины «О статусе ветеранов войны, гарантиях их социальной защиты», имеет право на такую льготу как первоочередное обеспечение жилой площадью лиц, нуждающихся в улучшении жилищных условий.

«Имея все необходимые документы, участник АТО был лишен возможности стать на учет, в течение длительного времени не мог добиться положительного результата и получить соответствующее решение местного совета», — говорят юристы.

Потому они предоставили разъяснения о порядке постановки на квартирный учет и порядка обжалования неправомерных действий/бездействия органов местного самоуправления, а также подготовили письменное заявление о принятии решения о постановке на квартирный учет, которое участник боевых действий направил в местный совет и через месяц он наконец получил положительное решение.

«Харьков. Комментарии»

ДОПОМОГА

Переселенцям допомагають інтегруватися в громаду

Чугуївський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді вживає заходів щодо проведення оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб, визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки переселенців.

Так, до центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді звернулася сім'я, яка переїхала на територію Чугуївського району з Луганська. Вони мають маленьку дитину, яка опинилася у новому для себе середовищі і потребує комплексної та термінової соціальної допомоги.

Фахівці центру мають зробити багато роботи: сприяння в оформленні документів та працевлаштуванні, залучення ресурсів громади за місцем проживання, надання інформаційної, юридичної та психологічної підтримки і гуманітарної допомоги.

Спеціалісти районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді залучили до роботи з сім'єю соціальних партнерів, благодійні та громадські організації.

Вже цій родині надано допомогу в оформленні документів, гуманітарну допомогу продуктами харчування завдяки меценатам та селищній раді. Підтримка соціальних партнерів дала змогу батькові працевлаштуватися.

Перші кроки інтеграції сім'ї у громаду зроблено, первинну допомогу надано. Наразі робота триває.

Сайт Чугуївської райдержадміністрації

Про пілотний проект із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб

Міністерство соціальної політики України в рамках проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України» за підтримки Світового банку реалізує пілотний проект з працевлаштування безробітних одержувачів державної соціальної допомоги та внутрішньо переміщених осіб «Рука допомоги».

Головна мета — вивести малозабезпечені сім'ї та внутрішньо переміщених осіб із стану бідності шляхом допомоги у працевлаштуванні або у започаткуванні власної справи. Проект дає можливість безробітним взяти на себе відповідальність за власну долю і долі своїх сімей. Управління соціального захисту населення і служба зайнятості надають їм всебічну адміністративну та юридичну допомогу.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 02.12.2015 року № 1154 «Про реалізацію пілотного проекту із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб» пілотний проект реалізується у Львівській, Полтавській та Харківській областях з 1 грудня 2016 року по 1 червня 2018 року.

До участі в пілотному проекті можуть бути залучені непрацюючі працездатні особи з числа: членів малозабезпечених сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям; внутрішньо переміщених осіб.

Для участі в пілотному проекті зазначеним особам необхідно звернутися до управління соціального захисту населення за фактичним місцем проживання/перебування з відповідною заявою та документами, які підтверджують статус таких осіб (довідка про отримання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи).

Залучення учасників пілотного проекту до роботи здійснюється центром зайнятості шляхом:

- сприяння працевлаштуванню, в тому числі на нові робочі місця;
- надання безвідсоткової фінансової допомоги на поворотній основі для організації підприємницької діяльності;
- пропонування участі в громадських роботах.

Для вирішення питань реалізації пілотного проекту розпорядженням Харківської обласної державної адміністрації від 17 лютого 2017 року № 55 «Про забезпечення реалізації у Харківській області пілотного проекту із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб» створено відповідну Комісію, якою приймаються рішення щодо залучення осіб до пілотного проекту.

З кожним учасником пілотного проекту, щодо якого комісією прийнято рішення про надання йому фінансової допомоги обласним і районним центрами зайнятості та управлінням соціального захисту населення, укладається чотиристоронній договір.

Фінансова допомога надається одноразово шляхом оплати обласним центром зайнятості за заявою-дорученням учасника пілотного проекту, який має статус фізичної особи — підприємця, витрат на закупівлю обладнання та матеріалів для організації підприємницької діяльності, передбачених бізнес-планом.

Розмір фінансової допомоги не може перевищувати 40 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на початок відповідного року (у 2017 році — 64,0 тис. грн).

Сума фінансової допомоги, яка повертається, зменшується на суму сплачених учасником пілотного проекту податків, зборів (обов'язкових платежів) і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Фінансова допомога не повертається, якщо сума сплачених у відповідному році вищезазначених платежів перевищує суму фінансової допомоги, що повинна бути повернута за такий рік та у разі, коли учасник пілотного проекту працевлаштовує в перший рік участі в проекті не менш як двох інших осіб із числа членів малозабезпечених сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, внутрішньо переміщених осіб, або осіб, звільнених з військової служби після участі в антитерористичній операції, строком не менш як на 2 роки (за направленням міськрайонного центру зайнятості).

Дохід за 6 місяців, отриманий учасником пілотного проекту у період участі в пілотному проекті, не враховується під час призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

У м. Чугуєві для отримання відповідей на додаткові питання просимо звертатись до Управління соціального захисту населення Чугуївської міської ради за адресою:

63503, Харківська область, м. Чугуїв, вул. Старонікольська, 20-а, каб. 27 (тел. 2-22-32).

УСЗН Чугуївської міської ради

Як успадкувати майно людини, яка померла на тимчасово окупованій території

Останнім часом до Офісів Мережі правового розвитку часто звертаються люди, родичі яких померли на тимчасово непідконтрольній Україні території та залишили по собі спадок.

Оскільки документи про смерть людей, видані самопроголошеною владою так званих «ЛНР», «ДНР» та Криму на території, підконтрольній Україні, не визнаються, спадкоємці мають доводити смерть рідних людей у суді.

ІРЦ «Правовий Простір» звернувся за роз'ясненнями процедури оформлення такого спадку до юриста Дворічанського Офісу Мережі правового розвитку при ГО «Фонд сільських громад Дворічанщини» Віталія Бабики, який нещодавно займався схожою справою.

Правник розповів, які кроки має зробити спадкоємець та роз'яснив, як діяти, якщо спадкова справа була відкрита в зоні АТО до початку конфлікту або на території Криму до анексії.

Перш за все, варто зазначити, що ця процедура однакова як для переселенців, так і тих, хто досі мешкає в Криму чи на окупованому Сході України.

Перший крок: отримання свідоцтва про смерть спадкодавця

Наразі отримати свідоцтво про смерть громадянина України в окремих областях Донецької й Луганської областей і Криму можна лише в судовому порядку. Для цього не потрібно мати довідку внутрішньо переміщеної особи або прописку.

Згідно норм статті 257-1 Цивільного процесуального кодексу України, заява про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України, може бути подана родичами померлого або їхніми представниками до суду за межами такої території України. Іншими словами, із вказаною заявою можна звернутися до будь-якого місцевого суду на підконтрольній Україні території.

Які докази (документи) необхідно долучити до заяви:

- доцільніше за все буде почати з отримання відмови органу державної реєстрації актів цивільного стану (далі РАЦС) у видачі свідоцтва про смерть. Така відмова видається одразу після письмової заяви до них про реєстрацію факту смерті при відсутності належних документів (як правило, родичам померлого видаються документи так званих ДНР та ЛНР, а такі документи на підконтрольній Україні території не визнаються);
- також до заяви варто долучити докази факту смерті. Це можуть бути пояснення заявників, свідків, письмові докази (світлина та відеоматеріали, висновки експертів). Бажано одразу долучити всі наявні докази, оскільки така заява розглядається невідкладно;
- останнім етапом при зверненні до суду є сплата судового збору (0,2 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу, що у 2017 році складає 320 грн. 00 коп.). Зверніть увагу! Судовий збір не стягується за подання заяви щодо особи, яка загинула або пропала безвісті в районах проведення воєнних дій або АТО.

Після задоволення судом заяви, засвічену копію рішення подають до органу РАЦС. На підставі судового рішення РАЦС невідкладно вносить відповідний реєстраційний запис до реєстру та видає свідоцтво про смерть. При собі отримувачу свідоцтва необхідно мати власний паспорт та ідентифікаційний код.

Другий крок: звернення до нотаріуса

Отримавши свідоцтво про смерть встановленого зразка спадкоємець має звернутись до нотаріуса.

Згідно зі ст. 11 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» і ст. 91 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», якщо останнє місце проживання або основна частина нерухомого майна спадкодавця знаходиться в зоні АТО або окупованому Криму, місцем відкриття спадщини вважається місце подання першої заяви спадкоємцем.

Іншими словами, спадкоємці можуть звернутися до будь-якого нотаріуса на підконтрольній уряду території України із заявою про прийняття спадщини.

Зверніть увагу! Подати заяву можна як особисто, так і поштою (у цьому випадку підпис на заяві має бути нотаріально завірений). Зробити це необхідно не пізніше, ніж через 6 місяців з дати встановлення факту смерті, інакше для отримання спадщини доведеться йти до суду для визначення додаткового строку для прийняття спадщини.

Що робити, якщо спадкову справу було відкрито в зоні АТО до початку конфлікту або на території Криму до анексії?

Вести спадкову справу може лише той нотаріус, в якого ви її відкривали. Ви можете подивитися, чи продовжує він свою діяльність на контрольованій території в Єдиному реєстрі нотаріусів (<http://ern.minjust.gov.ua/pages/default.aspx>).

У разі, якщо ваш нотаріус залишився працювати на непідконтрольній території, і в нього залишилися всі нотаріальні архіви, звертатися до нього немає сенсу, оскільки його діяльність не визнається державою, а сам він не має доступу до державних реєстрів.

У такому випадку потрібно подавати позов до суду про визнання права власності на спадкове майно у зв'язку з неможливістю оформлення спадщини в нотаріальному порядку.

На фото: Віталій Бабика, юрист ГО «Фонд сільських громад Дворічанщини»

«Правовий простір»

«Жива бібліотека», приурочена до Міжнародного дня миру

«Карітас Харків» провів 20 вересня «Живу бібліотеку», приурочену до Міжнародного дня миру. Символічно, що «почитати» живі книжки «читачі» мали змогу не деінде, а в харківській «Книгарні Є».

Чому цю бібліотеку називають «живою»? Бо «книжками» в ній є люди. «Жива бібліотека» знову нагадує, що кожна особистість — це унікальна життєва історія. Для читачів це можливість дізнатися те, про що вони раніше не замислювалися, і отримати інформацію з перших вуст.

Першою темою, за якою «Карітас Харків» проводив бібліотеку, стала «Історія переселення та 3 роки нового життя». Адже ВПО — внутрішньо переміщені особи, це не просто скорочення, а живі люди, зі своїми долями, які змушені були покинути свої домівки через збройний конфлікт.

Саме 3 такі особи і стали «Живими книгами» цього вечора:

Валентина, «волонтер з 07.07.2015 року», яка зазначила, що переселенці — це «люди одного дня», тому що їм важко планувати своє майбутнє набагато наперед.

Олексій, громадський активіст, керівник громадської організації (створеної вже у Харкові) «Влада права». Перекопаний, що потрібно підтримувати всім серцем Україну.

Володимир, «дослідник життя», лауреат численних конкурсів виноградарів, автор 14 книжок з виноградарства. Завжди в усіх питаннях намагається дійти до витоків.

Представляв «книжки» та модерував комунікацію з ними правозахисник Юрій Чумак, який на початку оголосив стислі правила роботи «Живої бібліотеки»:

- «Книгу» можна «читати» не більше 20 хвилин, після чого відбувається її обговорення.
- «Читач» зобов'язаний повернути «книгу» в тому ж або кращому психологічному стані, ніж в якому він її отримав. «Читач» відповідає за збереження належного емоційного стану «книги».
- «Книга» має право не відповідати на запитання, які для неї є незручними (некомфортними).

Зауважимо, що «книжки» виявилися напрочуд відвертими та щирими, тому давали відповіді на всі, навіть на «незручні» питання. Спілкування було щирим, герої зустрічі не обходили «гострих тем».

Зокрема, всіх вразила історія Валентини, яка розповіла, як провела разом із чоловіком 45 днів у підвалі будинку, переховуючись від постійних обстрілів. «Я могла на звук збагнути, яке смертоносне знаряддя летить у наш бік, та вирахувати, скільки в мене є часу, щоб добігти до належного укриття, — згадувала вона. — Для мене сьогодні є щастям прокатитися у теплому ліжку, а не в холодному підвалі».

Олексій повідав про те, як змушений був виїхати з рідної Брянки, де багато з його земляків встали під прапори так званої «ЛНР» і прямо йому заявили: «Тікай, бо з твоїми проукраїнськими поглядами тут не жити!». Також він оповів історію про поїздку до Криму по справах (тоді міжнародна фірма, на яку працював Олексій, саме згортала свою присутність на анексованій території, і йому потрібно було оформити певні документи). Під час повернення до материкової України, на новоявленому «кордоні» російські прикордонники та працівники ФСБ намагалися зняти його з поїзду під надуманими приводами. І тоді всі пасажири вагону стали на захист переселенця та заявили, що вийдуть геть усі разом із ним, якщо російські вояки не припинять до нього чіплятися. І останні відсту-

пили. В Олексія було ще кілька особистих перемог — він у Харкові отримав вищу освіту за ступенем магістра, вилікував розтрощену ногу, заснував громадську організацію, що допомагає вимушеним переселенцям.

А Володимир пригадав, як напередодні входу до його рідного Первомайська різного штибу з'єднань так званих «ополченців», над містом кілька днів буквально «горіло» червоним небо з боку півночі, а також кружляли величезні зграї вороння, що невідомо звідкіля взялися. Але він певен, що, як із зернятка виростає ціла виноградна лоза, так і мир та злагода рано чи пізно запанують в Україні. Тільки для цього потрібно докласти чимало зусиль.

До речі, цей захід було організовано «Карітас Харків», саме у рамках реалізації проекту «Об'єднуючи людей заради розбудови миру» за підтримки Caritas Germany та GFFO.

Як зауважила локальний координатор проекту Марина Краснова, щоб допомогти позбутися стереотипів, стигм, міфів і налагодити взаєморозуміння в суспільстві, і проводяться «Живі бібліотеки».

Довідково: «Жива бібліотека» — явище порівняно нове. Формат виник у 2000 році на музичному фестивалі Roskilde в Данії. Організатором виступила Асоціація «Зупинимо насильство». У 2001-му «Жива бібліотека» відбулася в рамках фестивалю Sziget, що проходив у столиці Угорщини Будапешті.

З 2002 року методологія «Живої бібліотеки» стала невід'ємною частиною програм Ради Європи для молоді в області дотримання прав людини і кампанії «Всі різні — Все рівні».

Ініціатором організації першої «Живої бібліотеки» в Україні стала волонтер ООН Катерина Зезулкова, яка приїхала з Чехії і мала досвід проведення подібних заходів у себе на батьківщині. У нашій країні «Жива бібліотека» дебютувала 18 травня 2008 року в Києві.

Георгій Кобзар, «Центр правових та політичних досліджень «ДУМА»

Покарані за місце проживання: майже 600 тисяч українців позбавлено пенсій

7 вересня у Києві експерти агенцій ООН, Норвезької ради у справах біженців, інших міжнародних організацій, Ради Європи, заступник Міністра ТОТ та ВПО, уповноважені з прав людини інших країн, народні депутати, представники неурядових організацій на конференції «Право на пенсію: міжнародний досвід і шляхи вирішення для України» обговорили питання затвердження на законодавчому рівні пенсійних виплат для внутрішньо переміщених осіб та громадян, котрі проживають на тимчасово невідконтрольній території східної України. Про це повідомляє прес-служба Норвезької ради у справах прав біженців.

Майже 600 тисяч громадян України втратили свою пенсію або не отримували її певний час з грудня 2014 року. Більшість з них — літні люди, що мешкають на невідконтрольній території на Сході України. Згідно із чинним законодавством, щоб продовжувати отримувати пенсію, пенсіонери повинні переїхати на підконтрольну територію та зареєструватися внутрішньо переміщеними особами (ВПО).

«Як громадянин України, маючи український паспорт та будучи платником податків, я маю таке саме право на пенсію, як і будь-який інший громадянин України, котрий про-

живає на підконтрольній території», — заявляє Михайло, 53 роки, який мешкає у невідконтрольному місті. Він майже рік не отримував свою пенсію, тому був змушений звернутися до суду. Завдяки судовому рішення у липні 2017 року Михайло отримав пенсійну виплату за попередній рік. Однак, якщо Михайло й надалі мешкатиме на невідконтрольній території, виплату його пенсії буде знову зупинено і йому знову доведеться звертатися з позовом до суду. До сьогодні, українські суди переважно задовольняли позови на користь пенсіонерів-позивачів. Але слід констатувати, що лише 10% постраждалого населення намагалися відстоювати своє право на пенсію в судах.

Протягом січня 2016-го — квітня 2017-го кількість осіб, котрі отримують пенсію і проживають на тимчасово невідконтрольній уряду території різко зменшилась на 560 тисяч осіб. Багато хто втратив свою виплату через верифікацію статусу ВПО та місця фактичного проживання.

«Літні люди, похищені на невідконтрольних територіях, — найбільш незахищені громадяни. Для багатьох з них пенсія — єдине джерело для існування. Україна як учасниця міжнародних конвенцій, котрі гарантують соціальний захист своїх громадян, має вжити всіх заходів, щоб забезпечити їхні права», — заявив Крістофер Мейлі, директор Представництва Норвезької ради у справах біженців в Україні.

Призупинення або позбавлення гарантованих законом пенсійних виплат суперечить національним та міжнародним зобов'язанням України. Українська влада має докласти всіх зусиль та від'єднати пенсії від статусу ВПО і місця проживання на підконтрольній уряду території. Водночас, необхідно розробити стратегію щодо забезпечення пенсійних виплат тим, хто має фізичні обмеження і не може подорожувати до підконтрольної території.

Представники громадянського суспільства та міжнародних організацій підтримують ініціативи української влади щодо внесення змін до пенсійного законодавства. Спільно було розроблено конкретний механізм виплати пенсій громадянам, які проживають на невідконтрольній території. Такий механізм було включено до нещодавно зареєстрованого законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо права на отримання пенсій окремим категоріям громадян».

Норвезька рада у справах біженців сподівається, що Верховна Рада та Уряд України відразу підтримають цю ініціативу, і громадяни з невідконтрольних територій матимуть безперешкодний доступ до своїх пенсій.

Конференцію було організовано Норвезькою радою у справах біженців (NRC) в рамках цивільного захисту та гуманітарної допомоги Європейського Союзу.

ostrovok.lg.ua

Спецвипуск «Права вимушених переселенців» газети «Правова ПОЗИЦІЯ» видається у Харківській області міськрайонною громадською організацією «Чугувська правозахисна група» в рамках ініціативи «Зміцнення громадянського суспільства, журналістської спільноти та інтеграція внутрішньо переміщених осіб на території Харківської області» за підтримки Генерального консульства Федеративної Республіки Німеччина у Донецьку з тимчасовим офісом у Дніпрі.

Газета «Правова ПОЗИЦІЯ» зареєстрована Головним територіальним управлінням юстиції в Харківській області 21.07.2016 р.

Свідчення про держреєстрацію друкованого засобу масової інформації: серія ХК, № 2164-905Р.

Спецвипуск надруковано у Видавничому будинку «Балдрук». Поширюється безоплатно. Наклад 3000 екз. Адреса: м. Чугуїв, вул. Музейна, 16а. Тел.: 097-179-38-22.

Більше читайте на сайті «Захист прав вимушених переселенців» <http://www.pereselenci.kh.ua/>, надсилайте нам свої відгуки, побажання та матеріали для публікації на електронну адресу poziciya@i.ua